

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

Історія економіки та економічної думки

(назва навчальної дисципліни)

**ПРОГРАМА
дисципліни спеціалізації**

підготовки бакалаврів

(рівень вищої освіти)

галузь знань 01 Освіта

(шифр і назва напрямку)

спеціальності 073 Менеджмент

(шифр і назва спеціальності)

Навчальна програма з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціалізації «Менеджмент» за спеціальністю 073 Менеджмент

I с. (денна форма навчання)

Розробник: к.е.н. Стахів І.М. ©

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри економіки та менеджменту

Протокол від “ ” 2018 року №

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

_____ (Павленчик Н.Ф.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету спорту

Протокол від. “ ” _____ 20__ року № ____

Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програма вивчення навчальної дисципліни “Історія економіки та економічної думки” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 073 Менеджмент.

Предметом вивчення дисципліни є виникнення і розвиток економічних ідей, течій та шкіл, формування системи економічних знань, історичні форми господарств і способи їх взаємодії та віддзеркалення їх в економічній думці.

Міждисциплінарні зв’язки. У структурно-логічній схемі вивчення «Історії економіки та економічної думки» виступає початковою економічною дисципліною, яка дає можливість оволодіти студентами певними теоретичними знаннями які в подальшому є необхідними при більш глибокому та всебічному розумінні вивчення таких теоретичних дисциплін як: «Основи економічної теорії», «Мікроекономіка» та «Макроекономіка», «Державного регулювання економіки», а також галузевих і функціональних економічних наук.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Загальні основи та початковий етап становлення історії економіки та економічної думки.

Змістовий модуль 2. Розвиток економічної думки в Україні.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Історія економіки та економічної думки” є формування у студентів комплексного наукового уявлення про закономірності еволюційного розвитку економіки різних цивілізацій та еволюцію економічних знань під впливом цих змін для розуміння генезису та закономірностей функціонування економічних систем.

1.2. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: передумови та закономірності еволюції світової історії економіки та економічної думки; факти, конкретні події, економічні процеси та відносини у різних країнах у певні хронологічні періоди; економічні концепції головних шкіл і напрямів економічної думки; основні досягнення видатних учених-економістів; теоретичні і методологічні підходи у дослідженні історії економіки та економічної думки; проблеми розвитку вітчизняної економіки та економічної думки.

вміти: узагальнювати та аналізувати конкретні економічні події та відносини у суспільстві; аналізувати зміст і роль кожної економічної теорії, її місця в загальній логіці розвитку економічної думки; дослідити причини виникнення, розвитку та відчуження економічних концепцій на різних історичних етапах; застосовувати різні методи: від наукової абстракції, аналізу

та синтезу до математичного моделювання економічних процесів і явищ; виявити співвідношення між економічними теоріями та економічними подіями у суспільстві на різних етапах його розвитку; оцінювати вплив сучасних теорій на економічну політику різних країн, а також можливість їх використання в Україні.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Загальні основи та початковий етап становлення історії економіки та економічної думки

Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.

Історія економіки та економічної думки як наука. Предмет дисципліни як історія становлення й розвитку суспільного виробництва і його відбиття в економічній думці. Цивілізаційна парадигма суспільного розвитку. Підходи до періодизації історії економіки й економічної думки. Методи історії економіки й економічної думки.

Тема 2. Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій.

Становлення господарської сфери суспільств ранніх цивілізацій. Господарський розвиток та економічна думка в Месопотамії. Господарський розвиток Стародавнього Єгипту та його відображення в економічній думці. Суспільство Кріто-Мікенської цивілізації та особливості його господарського розвитку. Господарство та населення доби бронзи та раннього заліза на території України.

Тема 3. Господарський розвиток та економічна думка суспільств традиційних цивілізацій у VIII ст.- V.ст. н.е. Становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій.

«Осьовий час» і формування сучасних цивілізацій. Східна цивілізація та її характеристика в «осьовий час». Західна цивілізація та господарський розвиток античних держав. Господарство та економічна думка Стародавньої Греції. Господарство та економічна думка Стародавнього Риму. Господарство населення на території України в «осьовий час». Господарство давніх слов'ян.

Тема 4. Економічна думка та господарство Середньовіччя (кінець V – XV ст.).

Загальна характеристика економічного розвитку та економічної думки цивілізацій Середньовіччя. Господарство та економічна думка держав Західноєвропейської цивілізації. Періодизації феодальної економіки на території України (VI – XV ст.)

Змістовний модуль 2. Розвиток економічної думки в Україні

Тема 5. Господарство та економічна думка у країнах Європейської цивілізації (XVI - середина XVIIIст.).

Формування Європейської цивілізації. Вплив цивілізаційних факторів на господарство країн Європейської цивілізації. Становлення ринкового господарства у країнах Європейської цивілізації. Меркантилізм. Становлення класичної політичної економії (В. Петті, П. Буагільбер, Ф. Кене, А. Тюрго, А. Сміт), Марксистська економічна теорія.

Тема 6. Становлення ринкових форм господарства та економічна думка України в (XVI ст. – середині XIX ст).

Економічний розвиток українських земель в XVI – середині XVIIIст. Меркантилізм в суспільно-економічній думці України. Започаткування основних засад демократичної течії української суспільної думки. Господарство України в останній третині XVIII ст. – середині XIXст. Поширення ідей економічного лібералізму в суспільній економічній думці. Розвиток класичної політичної економії.

Тема 7. Господарство провідних суспільств Європейської цивілізації в умовах монополізації ринкової економіки.

Загальні тенденції господарського розвитку країн Європейської цивілізації. Перша хвиля мобілізації. Маржиналізм. Становлення неокласичної економічної теорії. Австрійська школа маржиналізму. Математична школа в економічній теорії. Кембриджська школа неокласики. Перетворення США на провідну індустріальну державу світу. Розвиток ідей маржиналізму в дослідженнях українських економістів. Виникнення кейсіанства, теоретична система Дж. Кейнса.

Тема 8. Сучасна економічна думка України.

Нові погляди на розвиток економічної думки. Розвиток сучасних ідей становлення економічних процесів.

3. Рекомендована література

Основна:

1. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки [Текст]: Навч. посіб. / В. П. Якобчук, Ю. В. Богоявленська, С. В. Тищенко – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 476 с.
2. Історія політичних та економічних вчень. Навчальний посібник, Любохинець Л.С.,Шавкун В.М.,Бабич Л.М. ЦНЛ, 2020. – 294 с.
3. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки [текст] : навч. посіб. / О. В. Кухар. – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 328с.
4. Мацелюх Н. П. Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навч. посібник / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 226 с.
5. Сучасні економічні теорії: 2-ге вид. перероб та доп. Навч. посіб. для самостійної підготовки до курсового та комплексного державного екзамену з економічної теорії / Н. П. Мацелюх, І.А. Максименко, М.М. Теліщук та ін.. - К. "Центр учбової літератури", 2015.

Допоміжна:

1. Злупко С. Історія економічної теорії: Підручник/ Степан Злупко,; ЛНУ ім. І. Франка. - 2-е вид., випр. і доп.. - К.: Знання, 2005. - 719 с.

2. Корнійчук Л. Історія економічних учень: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни / Київський національний економічний ун-т. — К. : КНЕУ, 2002. — 284с.
3. Тараненко О. Історія економічних вчень: Навчальний посібник для дистанційного навчання/ Олександр Тараненко,; Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". - К.: Університет "Україна",2007. - 301 с.
4. Юхименко П. Історія економічних учень: Підручник/ Петро Юхименко, Петро Леоненко,. - К.: Знання, 2005. - 583 с.
5. Лактіонова Г. Історія економічних учень: Навч.-метод. посібник / Харківський національний аграрний ун-т ім. В.В.Докучаєва. — Х., 2004. — 151с.
6. Лісовицький В. М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ В. М. Лісовицький; М-во освіти і науки України. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 219 с.
7. Мазурок П. Історія економічних учень у запитаннях і відповідях: Навчальний посібник/ Петро Мазурок,. - 2-ге вид., стереотип.. - К.: Знання, 2006. - 477 с.
8. Мочерний С.В. Політекономія: Підручник.- 2-ге вид., випр. – К.: Вікар, 2005.
9. Історія економічних вчень [Текст] : підручник за ред. Тарасевича В. М ., Петруні Ю.С. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. - 352 с.
- 10.Мацелюх Н.П. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка. [Текст] : Навч.посіб. 2-ге вид. перероб. та доп . Мацелюх Н.П., Максименко І.А. - К. : "Центр учбової літератури", 2014. - 382 с.
- 11.Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2012. –288с.

12. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. С. В. Степаненко, С.Н. Антонюк, В. М. Фещенко, Н.О. Тимочко ; за ред. проф. С.В. Степаненка . - К., 2010. - 743 с.
13. Ковальчук В. М., Останкова Л. А. Світова економіка її історія та дослідники. Навч. посіб. К: Центр учбової літератури, 2011. - 524 с.
14. Базилевич В. Історія економічних учень: Підручник / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка / Віктор Дмитрович Базилевич (ред.). — К. : Знання, 2004. — 1300с

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять в усній та письмовій формах.

1. Опитування.
 2. Перевірка завдань для самостійної роботи.
 3. Перевірка матеріалів самопідготовки.
- Підсумковий контроль** – залік (I семестр – денна форма;).

Залікові вимоги

1. Історія економіки та економічної думки як наука і як навчальна дисципліна.
2. Історичні типи та форми організації господарства та їх еволюція.
3. Предмет історії економіки та економічної думки.
4. Методи історії економіки та економічної думки.
5. Завдання курсу історії економіки та економічної думки.
6. Етапи та напрями розвитку історії економіки.
7. Етапи розвитку історії економічної думки.
8. Підходи та критерії періодизації господарського розвитку суспільства.
9. Привласнююче та виробничо-відтворююче господарство: визначення, структура, досягнення та обмеженість.

10. Неолітична революція та її вплив на господарський розвиток первісного суспільства.
11. Еволюція господарства в Давньому Єгипті та його відображення в пам'ятках економічної думки.
12. Господарський розвиток та економічна думка Месопотамії. Закони Хаммурапі.
13. Господарська діяльність в первісній історії України. Трипільська культура та її господарське значення.
14. Осьовий час та його роль у формуванні Західної та Східної цивілізацій.
15. Загальна характеристика Східної та Західної цивілізації в осьовий час.
16. Господарський розвиток Китаю в осьовий час та його економічна думка.
17. Господарський розвиток Давньої Греції в осьовий час.
18. Економічні погляди Ксенофонта, Платона та Аристотеля.
19. Криза рабовласницької системи господарства та її висвітлення у працях Луція Колумелли.
20. Особливості господарського розвитку суспільств Європейської цивілізації у V–X ст.
21. Феодальні форми господарства та їх висвітлення у «Капітулярії про вілли».
22. Господарська система Західної Європи в XI–XV ст.
23. Середньовічне місто та його роль у становленні ринкових відносин в Західній Європі.
24. Корпоративні форми організації господарської діяльності у середньовічному місті (ремісничі цехи та купецькі гільдії). Цехові статuti.
25. Економічні погляди Фоми Аквінського.
26. Розвиток феодального землеволодіння та його форм в Україні. Категорії залежного населення за «Руською правдою».
27. Місто та міське господарство в Київській Русі. «Руська правда».

28. Передумови індустріалізації господарства та зародження інститутів ринкової економіки в країнах Західної Європи (кінець XV–XVI ст.).
29. Передумови та сутність Великих географічних відкриттів.
30. Роль Великих географічних відкриттів у становленні ринкового господарства у країнах Європейської цивілізації.
31. Наслідки Великих географічних відкриттів та їх значення для розвитку світової економіки.
32. Первісне нагромадження капіталу: сутність, джерела та значення для становлення ринкового господарства.
33. Господарська система Голландії у XVI–XVII століттях та причини її занепаду.
34. Піднесення Англії та становлення ринкового устрою її економіки (XVI–XVII ст.).
35. Господарства країн Європейської цивілізації на етапі становлення централізованих імперій. Меркантилізм.
36. Історичні передумови виникнення, загальна характеристика та етапи розвитку меркантилізму.
37. Особливості меркантилістської політики західноєвропейських держав в період зародження ринкового господарства.
38. Економічні погляди В. Петті та П. Буагільбера.
39. Промисловий переворот, його суть і значення для розвитку ринкового господарства.
40. Промисловий переворот в Англії, його суть і значення для розвитку ринкового господарства країн Європейської цивілізації. Д. Рікардо і К. Маркс про промисловий переворот та його наслідки.
41. Загальна характеристика економічних теорій епохи вільної конкуренції та їх значення для розвитку ринкового господарства в країнах Європейської цивілізації (класична економічна теорія, історична школа, марксизм).

42. Розвиток ринкового господарства в Англії (середина XVII – середина XIX ст.). Висвітлення цих процесів у теоріях А. Сміта та Д. Рікардо.
43. Особливості розвитку ринкового господарства у Франції (середина XVII – середина XIX ст.). Висвітлення цих процесів у теоріях Ж.Б. Сея та Ф. Бастіа.
44. Теорії відносних (А. Сміт) і абсолютних (Д. Рікардо) переваг в зовнішніх економічних відносинах країн Європейської цивілізації та їх сучасне значення.
45. Господарський розвиток німецьких земель та його відображення в національній системі політичної економії.
46. Історична школа: причини виникнення, сутність та етапи розвитку.
47. Загальна характеристика розвитку господарств провідних країн Західної Європи та США в кінці XIX – на початку XX ст.
48. Маржинальний напрям економічної думки.
49. Нові форми господарювання в США наприкінці XIX – на початку XX ст. Виникнення інституціоналізму та його напрямки.
50. Розвиток господарства Англії наприкінці XIX – на початку XX ст. і формування неокласичного напрямку економічної думки. А. Маршалл.
51. Основні тенденції господарського розвитку Франції наприкінці XIX – на початку XX ст.
52. Роль реформ 1848 р. та 1861 р. у становленні ринкових відносин в Україні. Українська економічна думка про необхідність та труднощі реформування національного господарства.
53. Характерні особливості розвитку економіки України в пореформений період (60–70-і роки XIX ст.) та відображення цих процесів у вітчизняній економічній думці.
54. Київська соціально-психологічна школа (М.Х. Бунге, М.І. Туган-Барановський, В.Я. Желєзнов, Д.І. Піхно) про закономірності та особливості ринкової еволюції в Україні.
55. Особливості промислового розвитку України на межі XIX–XX ст. Українська економічна думка про становлення та сутність монополій.

56. Становлення світового господарства. Концепції імперіалізму як відображення зовнішньоекономічної політики країн Західної Європи.
57. Зміни в господарствах країн Західної цивілізації в 20–30-і рр. ХХ ст. та їх відображення в теоретичній системі Дж.М. Кейнса.
58. Особливості економічної кризи 1929–1933 рр. у Німеччині. Роль німецької школи неолібералізму у господарському відродженні країни.
59. Господарство провідних країн Західної цивілізації на етапі державно-монополістичного розвитку. Теорії конкуренції Е. Чемберліна, Дж. Робінсона.
60. Загальна характеристика розвитку світової системи господарства і провідних напрямів економічної думки в 50–70-і роки ХХ ст.
61. Посилення ролі держави в господарстві суспільств Західної цивілізації та його аргументація в економічній думці в 50–70-і рр. ХХ ст.
62. Інтернаціоналізація та глобалізація світового господарства останньої третини ХХ – на початку ХХІ ст. та їх відображення в економічній думці.
63. Вплив інформаційно-технологічної революції 60-х рр. ХХ – початку ХХІ ст. на розвиток господарства провідних країн світу.
64. Грошовий сектор економіки та економічна суть монетаризму. М. Фрідмен.
65. Теорії економіки пропозиції і раціональних очікувань та їх практичне використання.
66. Зміна ролі факторів економічного розвитку та еволюція інституціоналізму у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
67. Зміна галузевої структури виробництва та становлення і розвиток теорії постіндустріального суспільства.
68. Теоретичні особливості неінституціоналізму та нового інституціоналізму.
69. Інтеграція Європи та особливості економічного розвитку в її умовах.
70. Становлення адміністративно-командної системи та її теоретичне обґрунтування в українській економічній літературі 20-30-х рр.

71. Перехід від командно-адміністративної до ринкової економіки та спроби його обґрунтування в економічній літературі.
72. Основні напрямки ринкових перетворень в економіці незалежної України на першому етапі незалежного розвитку (1991–1994 рр.).
73. Становлення та розвиток засад ринкової економічної системи в Україні (друга половина 90-х рр.).
74. Основні напрямки теоретичних досліджень в українській економічній літературі 90-х рр. XX ст.